

УДК 82-94:305

ПЕТРИНА Оксана – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна (petrynaokhanna@meta.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5311-6777>

КАПУСНЯК Христина – магістр кафедри англійської філології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна (hrustuna2006@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1378-2702>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.51.13>

Бібліографічний опис статті: Петрина, О., Капусняк, Х. (2022). Особливості комунікативного стилю автобіографічних творів (на матеріалі твору Мей Маск «Жінка, в якій є план»). *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 51, 99–108, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.51.13>*

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОГО СТИЛЮ АВТОБІОГРАФІЧНИХ ТВОРІВ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ МЕЙ МАСК «ЖІНКА, В ЯКОЇ Є ПЛАН»)

Анотація. Статтю присвячено дослідженню комунікативного стилю та маркерів емоційності у творі Мей Маск «Жінка, в якій є план». У ній розглянуто праці провідних науковців, що вивчали поняття мовної особистості (МО), зокрема на рівневному й аспектуальному напрямках, та питання її типології, також поняття комунікативного стилю та його ознак у автобіографічних творах; проаналізовано лінгвостилістичні засоби вираження емоційності й експресивності як основних ознак комунікативного стилю. Результати дослідження засвідчують наявність таких емоційних маркерів: а) повтори, уживані для привернення уваги читача й наголошення на найважливішому; б) синтаксична анафора – для підсилення емоційного ефекту мовлення; в) синтаксична епіфора, що виділяє найвагомніше; г) синтаксичний паралелізм, що в поєднанні з анафорою, антитезою чи хіазмом часто підсилює прагматичний ефект висловлення; ґ) розщеплені речення, які забезпечують емоційний вплив на читача та розкривають ставлення автора до навколишнього світу, також його внутрішній стан, переконання та принципи; д) парцеляція, метою якої є передача емоцій та наповнення тексту динамічністю; е) підрядні речення умови, які часто базуються на антитезі та провокують читача до роздумів; є) риторичні запитання, гіпофори та окличні речення, які здатні передати великий спектр емоцій; ж) вставні та вставлені конструкції, які часто не позбавлені емоційно-експресивного забарвлення; з) прості, короткі та неповні речення, що додають динамічності та емоційного навантаження висловленню; вигуки, які можуть виражати радість, захоплення, роздратування, презирство, відчай. Серед цих маркерів комунікативності найчастотнішими є: синтаксична анафора, синтаксична епіфора, паралелізм, хіазм, на які припадає 25% усіх маркерів емоційності. Наступними за частотою використання виділяємо вставні та вставлені конструкції, що становлять 15% від загального обсягу стилістичних засобів, риторичні запитання (13%) та риторичні оклики (12%). Менш уживаними є прості та неповні речення, які охоплюють 11%, речення умови (7%) та розщеплені речення (6%). Такі стилістичні засоби, як парцеляція (6%), інверсія (3%), гіпофора (2%) та вигуки (1%) становлять найменшу частину від загального обсягу маркерів комунікативного стилю. Отже, в автобіографії Мей Маск фіксуємо велику кількість маркерів комунікативного стилю авторки, які додають твору експресивності та відвертості.

Ключові слова: мовна особистість, ідіостиль, комунікативний стиль, емотивність, маркери емоційності, синтаксичні маркери, лінгвостилістичний аналіз.

PETRYNA Oksana – PhD, Associate Professor, Associate Professor at the English Philology Department, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine (petrynaoxana@meta.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5311-6777>

KAPUSNIAK Khrystyna – Master's Student at the English Philology Department, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine (hrustuna2006@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1378-2702>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.51.13>

To cite this article: Petryna, O., Kapusniak, Kh. (2022). Osoblivosti komynikatyvnoho stulju avtobiografichnih tvoriv (na materiali tvoriv Mej Musk «Zhinka, v jakoji je plan») [Features of the communicative style of autobiographical works (based on Maye Musk's novel «A Woman Makes a Plan»)]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. «Philology» Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 51, 99–108, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.51.13> [in Ukrainian].*

FEATURES OF THE COMMUNICATIVE STYLE OF AUTOBIOGRAPHICAL WORKS (BASED ON MAYE MUSK'S NOVEL «A WOMAN MAKES A PLAN»)

Summary. *The article is devoted to the study of communicative style markers in May Musk's autobiographical work "A woman makes a plan". The works of leading scientists who investigate the concept of linguistic personality and its typology; provided investigations of language personality; the concept of communicative style and its features in autobiographical works; linguistic stylistic means that express emotionality and expressiveness, which are the main feature of communicative style, are analyzed in the article. Special attention has been paid to the following communicative style markers as repetition, which are used to attract the attention of a reader and emphasize the most important information; syntactic anaphora, which enhances the emotional effect of speech; syntactic epiphora, highlights key information; syntactic parallelism, which is often combined with anaphora, antithesis or chiasm and strengthens the pragmatic effect of the statement; cleft sentences that have an emotional impact on a reader and reveals author's inner world, beliefs and principles; parcellation, the purpose of which is to convey various emotions and fill the text with dynamism; conditional clauses, which are often based on antithesis and provoke the reader to think; rhetorical questions, hypophores and exclamatory sentences that can convey a wide range of emotions; inserted structures that contain emotional and expressive coloring; simple, short and incomplete sentences that add dynamism and emotional load to the sentence; exclamations that can express joy, admiration, irritation, contempt, despair, which indicate the author's communicative style, expressive and frank presentation of the material. As it has been determined the following markers of communicative style are the most frequently used in the May Musk's autobiographical work "A woman makes a plan": repetition, namely syntactic anaphora, syntactic epiphora, parallelism, chiasm, which make up 25% of all markers of emotionality. Inserted constructions make up 15%, rhetorical questions 13% – and rhetorical exclamations – 12%. of the total bulk of communicative style markers. Less frequently used are simple and incomplete sentences, which account for 11%, conditional sentences, which make up 7%, and cleft sentences – 6%. Stylistic devices such as parcellation (6%), inversion (3%), hypophora (2%) and exclamations (1%) make up the smallest part of the total amount of markers of communicative style. The results of the research are supported by the examples and a chart.*

Key words: *language personality, idiosyncrasy, communicative style, emotionality, markers of emotionality, syntactic markers, linguistic stylistic analysis.*

Постановка проблеми. Сьогодні у центрі уваги багатьох лінгвістів перебувають «мовні особистості» (носії мови), а не мовні факти чи явища. Відповідно поняття «мовна особистість» (МО) зацікавило багатьох відомих дослідників. Тож сучасне мовознавство фокусує свою увагу на суб'єкті пізнання та на

антропоморфних властивостях мови, а мовну особистість досліджує через аналіз мовлення героя, зокрема його граматико-стилістичних та лексико-стилістичних особливостей, що мають здатність розкрити внутрішні стани автора.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття мовної особистості досліджу-

вали такі науковці, як В. фон Гумбольдт, Й. Вайєберг, М. Бірвіш, Ю. Караулов, О. Шахматов, В. Маслова, Г. Богін та інші. За словами В. фон Гумбольдта, мовна особистість (МО) відтворює об'єктивну реальність через свідомість та мову людини. Досліджуючи живе мовлення, можна визначити особистість, збагнути її культуру та менталітет (Маслова, 2001). Ю. Караулов (1987) переконаний, що МО проявляється на письмі і її можна досліджувати шляхом аналізу мовних засобів. Вони демонструють вміння людини працювати з мовою, використовувати її у повсякденному житті, добирати відповідні слова для тієї чи тієї комунікативної ситуації й вести розмову (Богін, 1980). Вирізняють дві основні типології МО – за рівневим (Ю. Караулов) та аспектуальним напрямом.

Досліджуючи МО автора, ми автоматично досліджуємо комунікативний аспект твору, оскільки він відображає внутрішній світ автора й відтворює авторську концепцію комунікації (Степанов, 2005). У сучасній лінгвістиці маркерами комунікативного стилю є модальні вигуки, вставні, службові й модальні слова. Ф. Бацевич (2014) відносить до них сполучники, частки, прийменники та прислівники. Д. Шифрін (1987) виокремлює єднальні, окличні, прислівникові та лексичні маркери. До єднальних дослідниця відносить сполучники (and, but, or), до окличних – вигуки та риторичні оклики й запитання, до прислівникових – прості прислівники, що роблять мовлення плинним та зв'язним, до лексичних – вставні та вставлені конструкції, які додають мовленню додаткового сенсу. Б. Фрейзер (1996), вивчаючи цілі комунікативної ситуації, досліджує маркери комунікативного стилю на синтаксичному рівні.

Основною ознакою комунікативного стилю визнають емоційність. Емоційність художніх творів досліджували: В. Шаховський (ключові поняття емоціології, зокрема розмежування «емоційності» (поняття психології) та «емотивності» (лінгвістичний аспект емоційності), фонетичні та синтаксичні засоби вираження емоцій), Н. Киселюк (лінгво-граматичні засоби вираження емоцій), А. Вербицька (питання класифікації емоцій) та інші. В. Шаховський (2008) виділяє такі основні засоби вираження емоцій, як інверсія (зміна

порядку слів) та парцеляція (переривання ланцюга розмови). До фонетичних засобів дослідник відносить алітерацію й вигуки, які здатні імітувати усне мовлення, та інтонацію, яку на письмі складно відтворити. Н. Киселюк (2009) проаналізувала такі синтаксично-граматичні засоби: прості речення (зменшення синтаксичної складності речення), неповні та незавершені речення, риторичні запитання й оклики). І. Гальперін (2004) вважає повтори емоційним зарядом висловлення. С. Бевзенко (2005) виокремлює серед функцій вставних та вставлених конструкцій передачу різноманітних емоцій. Отже, поняття мовної особистості та емотивності є багатозначним та не до кінця вивченим у лінгвістиці.

Твір Мей Маск «Жінка, в якій є план» відзначається емоційністю та комунікативністю й потребує детального вивчення з метою дослідження маркерів комунікативності на граматичному, синтаксичному та лексичному рівнях, що й визначає **актуальність** нашого дослідження.

Мета статті полягає у визначенні комунікативного стилю автобіографічних творів, а саме твору Мей Маск «Жінка, в якій є план». Реалізація визначеної мети вимагає виконання низки **завдань**, а саме: визначення комунікативних маркерів; дослідження специфіки їх використання у творі; класифікація їх та встановлення їхніх кількісних показників і характеру співвідношень.

Виклад основного матеріалу. Автобіографія Мей Маск «Жінка, в якій є план» характеризується такими маркерами комунікативності, як повтори (синтаксична анафора, синтаксична епіфора, паралелізм, хіазм), що є найбільш вживаним синтаксичним засобом, вставні та вставлені конструкції, риторичні запитання, окличні речення, а також прості та неповні речення, що становлять значну частину від загальної кількості використаних граматичних та синтаксичних засобів, а також речення умови, розщеплені речення, парцеляція, інверсія, гіпофора та вигуки, які виявляємо в тексті в меншій кількості. Ці стилістичні засоби вважаємо маркерами емоційності, оскільки виражають ставлення авторки до певної ситуації чи людини, розкривають її внутрішні стани.

Один із найпродуктивніших засобів увізнення комунікативної поведінки в творі

є повтори. Вони виражають різні емоції, найчастіше цілий спектр емоцій одночасно – передають захват, тривогу, переживання, обурення чи радість. Повтори часто використовують для імітації усного мовлення, залучення уваги читача, наголошення на чомусь важливому. Інакше кажучи, вони додають експресивності твору: *I had to unpack everything, I had to pack everything. I had to cook for him. I had to clean up while he sat and read Playboy* (Musk, 2019, p. 59).

У цьому фрагменті фіксуємо повторення конструкції «I had to», що допомагає передати почуття презирства й обурення. Це створює ефект рутини, чогось такого, що відбувається знову й знову та викликає лиш роздратування. За допомогою цих повторів авторка намагається максимально передати свій внутрішній стан – відчуття безвиході й розпачу. У наступному прикладі повтори передають захват авторки. Вони додають впевненості та увиразнюють мовлення, тобто розповідь стає більш напруженою, схвильованою чи загостреною: *That's why I say that it's great to be seventy-one. That's why I don't worry about age* (Musk, 2019, p. 19).

За допомогою повтору автор може підкреслити ключову ідею, звернути увагу на найважливіше, виділити ключові моменти у розповіді: *So we lived in a small apartment, more than once. So my children and I ate a lot of peanut butter sandwiches. So we had a lot of bean soup. So what?* (Musk, 2019, p. 67).

Тут письменниця привертає увагу читача синтаксичною анафорою та підсилює напругу риторичним запитанням. Анафора додає мовленню автора ритмічності. Вона розширює семантичний обсяг твору та слугує емоційним підсилювачем ефекту художнього твору (Паров'як, 2015).

Наступний приклад демонструє синтаксичну епіфору, яка виконує функцію підсилення виразності та виділяє найвагомніше: *I still modeled in university, to my surprise. As planned, I got my degree, and then I got married: another surprise* (Musk, 2019, p. 13).

У цьому прикладі авторка звертає увагу на непередбачуваність ситуації й наголошує на слові *surprise*. Таким чином повтор виділяє важливі елементи висловлення та надає текстові ритмічності. Окрім цього, у реченні про-

слідковуємо вживання зевгми (*I got my degree / I got married*), що підсилює його ритмічність та виразність.

Іншим прикладом повтору є синтаксичний паралелізм, часто поєднаний у творі з анафорою, антитезою та хіазмом. Основним для паралелізму є схожість або ідентичність синтаксичних конструкцій. Паралелізм може бути повним та частковим. При повному паралелізмі структура однієї конструкції повністю повторюється у наступних конструкціях. Також повному паралелізму властивий повтор окремих слів (Стилістичні прийоми синтаксису: паралелізм. Хіазм, анафора, епіфора та їх стилістичні функції). Як приклад наведемо повтор фрази *feel guilty about working full time* у двох різних реченнях. Тут паралелізм виконує функцію акцентування уваги: *My mom never felt guilty about working full time. I never felt guilty about working full time, because I didn't have a choice* (Musk, 2019, p. 67).

Частковий паралелізм – це повторення синтаксичних одиниць у межах однієї конструкції. Приклад ілюструє повторення закінчення *-ing* у кількох словах одного речення, яке підсилює ритмічність та послідовність викладу матеріалу: *Exploring everything, having fun, working more than ever, working on social media to make sure that I'm working more than ever, and having the most fun* (Musk, 2019, p. 12).

До різновидів паралелізму можемо віднести і зворотний паралелізм, тобто хіазм, функція якого полягає у приверненні уваги читача до підтексту висловлення: *Some of my clients were happy eaters. Happy eaters love to eat, especially high-fat, high-salt, high-sugar foods* (Musk, 2019, p. 137).

Використавши хіазм у цьому реченні, авторка акцентує на словосполученні *happy eaters*. Додаткового ефекту додають повторення *high-fat, high-salt, high-sugar foods*, що підвищують емоційний стан мови та підсилюють прагматичний ефект висловлення.

Розщеплені речення – це об'єднані в одне два речення. Вони зазвичай підкреслюють нову інформацію чи протиставляють факти. Проте їхня основна функція – це акцент на важливому. Вони відкидають двозначність та неясність висловлень, виділяючи компонент,

який правильно тлумачить думку. Авторка вдається до них, щоб пов'язати вже відому інформацію для читача з новою. Є декілька типів розщеплених речень: розщеплення з використанням займенника, розщеплення з використанням питальних слів, інверсоване розщеплення з використанням питальних слів, розщеплення із використанням слова *all*. Найбільшу кількість розщеплених речень (cleft-sentences) у творі Мей Маск становлять конструкції з питальними словами та з інверсією питальних слів. Проте виявляємо приклади також інших типів, а саме розщеплення з використанням займенника та розщеплення з використанням слова *all*: *That was when I did my first grandmother ad, a front cover* (Musk, 2019, p. 14); *All I wanted was to be free of him, and I had two lawyers who were also my patients* (Musk, 2019, p. 67); *What I have learned is you should listen to your body; don't push it past pain* (Musk, 2019, p. 153).

Ці приклади засвідчують: авторка наголошує на важливих для неї аспектах. Окрім привернення уваги до важливого, розщеплені речення здійснюють емоційний вплив на читача. Вони мають здатність виражати ставлення автора до людей чи змалюваної ситуації, тим самим розкриваючи його внутрішній стан, його переконання та принципи (Галайбіда, 2013).

Ще однією граматико-стилістичною рисою письма Мей Маск є парцеляція синтаксичних одиниць. Парцеляція – це розчленування речення на декілька інтонаційно-смислових мовленнєвих одиниць. Використовуючи цей стилістичний прийом, авторка розбиває зв'язний текст на окремі частини за допомогою таких графічних засобів, як крапка, крапка з комою, знак оклику, знак питання. Метою цього засобу є передача різноманітних емоцій, уточнення, розширення чи доповнення думки (Паров'як, 2015). Наведені приклади парцельованих речень використані з метою уточнення. Вони виокремлюють важливі моменти в реченні, надають їм вагомого значення: *So I contacted agents in Philadelphia. The Hamptons. Connecticut. New Jersey. LA, Hamburg, Munich, Paris, London* (Musk, 2019, p. 17) – уточнення авторки, яке конкретизує види її діяльності; *They were more interested in my work as a dietitian, and that I was up to date on research*

and giving talks. And doing media work. And had my practice (Musk, 2019, p. 20) – доповнення стосовно видів діяльності авторки.

У проаналізованих конструкціях Мей Маск парцелює найвагомішу інформацію з урахуванням специфіки позиції у висловленні. Емоційну функцію парцеляції демонструє такий приклад: *When it is, you have to get yourself out. Please. Do it as quickly as you can* (Musk, 2019, p. 58). Авторка виокремлює слово *please* для більшої експресивності та емоційного навантаження тексту. Також у цьому прикладі парцеляція уповільнює темп мовлення, що є однією з його функцій. Специфіка парцельованих конструкцій полягає у створенні динамічності тексту, уповільненого чи прискореного темпу мовлення. Це наближує текст до розмовного стилю, тобто допомагає простежити внутрішній стан автора чи героя твору за допомогою спонтанності чи перерваності мовлення, що зближує усне та писемне мовлення. За рахунок парцелятивів читач може глибше пізнати особистість та емоційний стан автора, оскільки вони демонструють ставлення автора до певних подій чи персонажів. Це динамічний прийом, який сприяє змістовому й образному вираженню тексту (Агаєва, 2021).

Вагомою рисою письма Мей Маск є часте вживання підрядних речень умови, здебільшого в поєднанні з імперативами задля створення ефекту живого спілкування. Ці конструкції передбачають реакцію з боку адресата та розраховані на схвалення, розуміння чи заперечення (Войцехівська, 2018). У своїх мотиваційних зверненнях до читачів авторка використовує речення умови як спонування до тих чи тих дій (без примусу). Окрім цього, Мей Маск підкріплює свої «умови» аргументами та прикладами з власного життя, надаючи їм толерантного звучання: *If you are not experiencing any joy, your day will be gloomy* (Musk, 2019, p. 17); *If it's not going to change, get out of it as soon as you can, even if you end up having nothing afterward or thinking you'll have nothing afterward* (Musk, 2019, p. 18).

Наведені приклади насичені позитивом, вони не демонструють агресивності чи тиску автора на читача. Це заклики, побажання, які схвально характеризують автора й не мають на меті засуджувати читача, навіть якщо той

не погодиться з автором. Поряд із цим перший приклад увиразнює таку ознаку підрядних речень умови, як здатність до вираження діаметрально протилежних значень. Речення умови часто базуються на антитезі. За допомогою таких конструкцій Мей Маск прагне достукатися до своїх читачів та стимулювати їх до роздумів і змін у власному житті.

Використання риторичних запитань є ще одним прийомом, який автори творів часто використовують із метою вираження емоцій та залучення читача до діалогу. У творі Мей Маск виявляємо 37 риторичних запитань та 5 гіпофор. Риторичні питання слугують так званими маяками, на які слід звернути увагу та задуматись. Вони стимулюють дискусію та провокують до певних роздумів та дій, є своєрідною спонукою до самоаналізу: *What is the cause of your anxiety?* (Musk, 2019, p. 136); *Are you scared of something that may or may not happen?* (Musk, 2019, p. 136); *Why delay changing your career, improving your health, having a happy family and friends, loving your life?* (Musk, 2019, p. 164).

Окрім функції заклику до розміркування та аналізу власних дій, багато риторичних запитань не мають однозначної чи точної відповіді, оскільки відповідь на них або є очевидною, або ж її загалом немає (Стилістичні прийоми синтаксису: паралелізм. Хіазм, анафора, епіфора та їх стилістичні функції): *Why would I?* (Musk, 2019, p. 25); *If I don't, so what?* (Musk, 2019, p. 29); *Who knew?* (Musk, 2019, p. 122).

Гіпофора, на відміну від риторичного запитання, не вимагає відповіді від читача, оскільки автор сам відповідає на своє запитання. Гіпофори мають здатність виокремити головне та привернути увагу до нової інформації, наведеної в тексті (Винник, 2018): *Everyone else is drinking and eating – how come they don't gain weight? That's because some people are naturally lean – or maybe they don't snack as much as you* (Musk, 2019, p. 137); *What does that mean? It means I can't just taste a small piece of chocolate; it sets off a trigger reaction* (Musk, 2019, p. 149).

Окрім риторичних запитань, фіксуємо у творі 34 риторичних оклики. Жіноче письмо сповнене риторичними окликами, оскільки воно емоційне та експресивне. Риторичний оклик може бути своєрідною провокацією, де

сам автор не поділяє захоплення, а використовує окличне речення як іронію чи сарказм для вираження обурення чи насмішки (Стилістичні прийоми синтаксису: паралелізм. Хіазм, анафора, епіфора та їх стилістичні функції). Риторичні оклики посилюють емоційність викладу, додають йому захоплення, піднесеності, поетичності та віддзеркалюють щирість автора: *I'm so happy to be seventy-one!* (Musk, 2019, p. 32); *I was the first dietitian whose book was on a cereal box, with me on the cover!* (Musk, 2019, p. 111); *I'm not good at doing my eyebrows, but at least that way I have them!* (Musk, 2019, p. 31); *Sometimes I say that my dating advice is: don't take advice from me!* (Musk, 2019, p. 128).

Вставні та вставлені конструкції в ідіостилі авторки містять емоційно-експресивне забарвлення. Вставні конструкції передають ставлення мовця до певної ситуації чи висловленої думки й виражаються за допомогою окремих слів, словосполучень, інколи речень. Вставлена конструкція доповнює чи уточнює основний зміст речення, подає додаткову інформацію. Вони передають ставлення автора до написаного, його коментар та оцінку. За допомогою вставлених конструкцій Мей Маск вступає в комунікативний акт з читачем, подає власні зауваження, позиції, думки, які доповнюють зміст основного речення та розширюють його. Окрім того, вставлені конструкції слугують ремарками для кращого розуміння та деталізації тексту. За їх допомогою читач може краще уявити описану ситуацію та перейнятися атмосферою тексту. Вони передають психологічний стан героїв і зацікавлюють читача в діях героїв: *«Wyn, a lion. Pass me my torch and gun.» (He always called a torch a torch and not a flashlight. We had to adjust our use of the word when we got to Canada.)* (Musk, 2019, p. 50). Цей приклад демонструє уточнювальну функцію вставлених конструкцій, які допомагають перенестися в ситуацію та повністю зануритися в її атмосферу. Крім того, ця конструкція ближче знайомить читача з героєм та демонструє ставлення автора до нього.

Іншою особливістю вставних та вставлених конструкцій є те, що вони провокують на роздуми і створюють ефект живого спілкування: *You can plan things as a woman, but*

then you get sideswiped, and you have to make another plan. (By the way, this happens to men, too.) (Musk, 2019, p. 9). У дужках авторка подала свій коментар до речення, як часто відбувається у діалогічному мовленні. Тож вставні та вставлені конструкції додають висловленням динамічності та діалогічності, а авторські ремарки та зауваження зближують автора з читачем, оскільки часто розкривають думки та переживання автора, тобто інтимізують оповідь.

Прості короткі речення застосовуються для передачі інформації, оскільки спрощені синтаксичні структури легші для сприйняття і спонукають читачів до роздумів з подальшим висновком. Вони не є інформаційно перенавантаженими та розкривають суть повідомлення: *It was just a job* (Musk, 2019, p. 13); *She was lying. We both knew it* (Musk, 2019, p. 16).

Ці приклади доводять здатність простих речень чітко донести думку автора до читача. Другий приклад, окрім передачі інформації, має емоційне навантаження. Тобто авторка зумисне розділяє думку на два простих речення з метою привернути увагу читачів до неї, при цьому друге речення уточнює зміст першого.

Для надання висловленням динамізму та емоційності Мей Маск використовує також неповні речення. Вони є більш емоційними та асоціативними. Еліптичні речення, як різновид неповних речень, допомагають уникнути інформативного навантаження висловлень і виділяють логічно важливі члени речення (Вінтонів, 2018). У більшості випадків авторка свідомо пропускає присудок, щоб більше сфокусувати увагу читача на самому факті: *Most people follow the norm. My father didn't* (Musk, 2019, p. 39). Речення такого типу набувають змісту тільки в межах контексту, а не ізольовано. Пропущений член речення можна легко відновити із ситуації мовлення. Тут еліптичне речення виконує функцію компресії, створення динамічності та активізації уваги читача (Мірошніченко, 2020).

Прості та неповні речення наближують писемне мовлення до усного, оскільки є базою для створення діалогу. Ще однією граматико-стилістичною фігурою, яка має таку властивість, є інверсія. Інверсія також виступає потужним способом інтенсифікації та може

виокремлювати певну інформацію. Зміна порядку слів у реченні надає додаткового значення певним його членам або відповідного стилістичного забарвлення висловленню загалом (Яницький, 2021). У наведеному нижче прикладі Мей Маск використовує обставину мети на початку речення, щоб привернути увагу читача та увиразнити мовлення. Звертаємо увагу на інверсію в цьому реченні – винесення займенника *us* перед підметом. Такий приклад акцентує увагу на слові *kids*, додає реченню емоційності: *To avoid potholes in the bush, us kids took turns running ahead of the car, to make sure there were no holes or stumps, because there was no road* (Musk, 2019, p. 47). Такий прийом забезпечує емоційний вплив на читача та викликає здивування й захоплення. Цей приклад засвідчує, що інверсія виконує також експресивну функцію в мовленні.

Іншим маркером емоційності вважаємо вигуки. Вигуки можуть виражати радість, захоплення, роздратування, презирство, відчай тощо. У творі «Жінка, в якій є план» фіксуємо такі вигуки: *Wow!* (Musk, 2019, p. 18); *Ha-ha!* (Musk, 2019, p. 81); *Ever!* (Musk, 2019, p. 164). Їх можемо віднести до групи емоційних маркерів, адже виражають захоплення (*Wow!*), насмішку, іронію (*Ha-ha!*) та радість (*Ever!*) (Федорова, 2020).

Отже, відобразимо використання маркерів комунікативності у вигляді діаграми. Аналіз твору Мей Маск дає підстави виокремити такі ключові лексико-стилістичні та граматико-стилістичні засоби створення емоційності: часте використання повтору (синтаксична анафора, синтаксична епіфора, паралелізм, хіазм) (25%), вставних і вставлених конструкцій (15%), риторичних запитань (13%), окличних речень (12%), простих та неповних речень (11%), речень умови (7%), розщеплених речень (*cleft-sentences*) (6%), парцеляції (6%), інверсії (3%), гіпофори (2%) та вигуків (1%).

Ці стилістичні засоби створюють ефект живого спілкування, оскільки мають здатність імітувати ситуативне мовлення та забезпечувати висловленням емоційне забарвлення. Крім цього, вони акцентують увагу на ключових моментах, провокуючи читачів до роздумів та глибшого усвідомлення описаної ситуації.

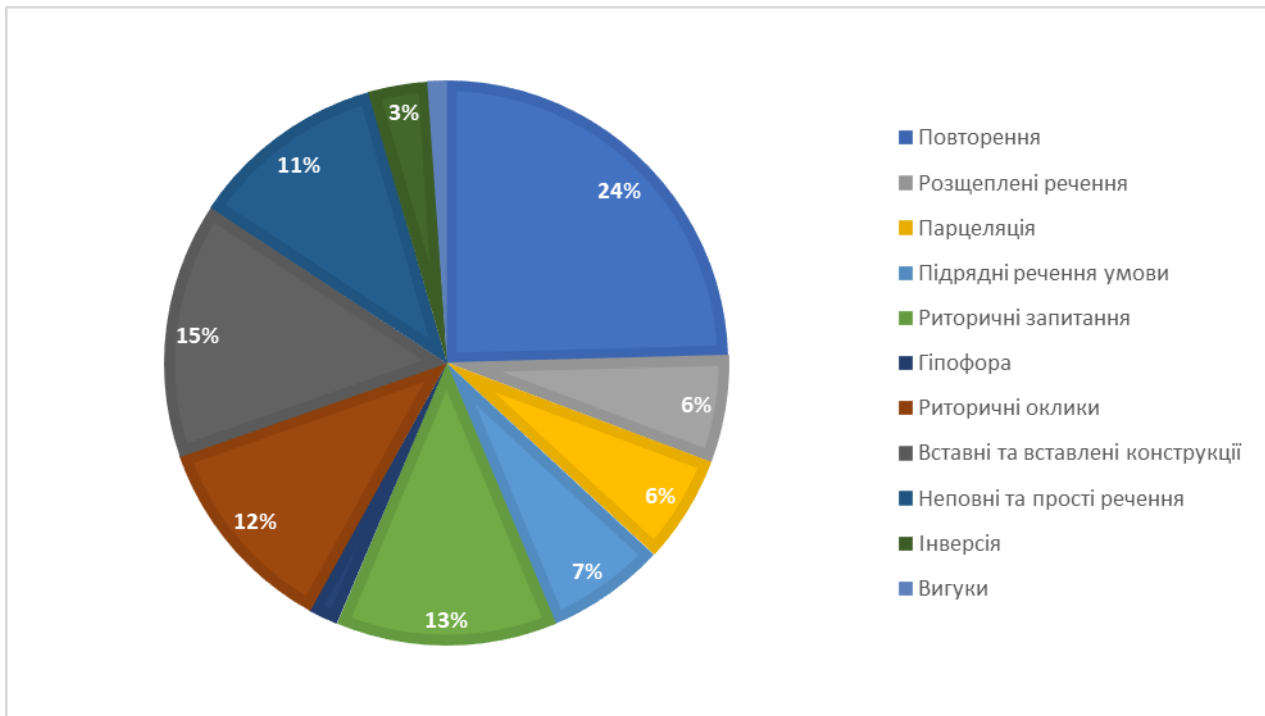


Рис. 1. Маркери комунікативності у творі Мей Маск «Жінка, в якій є план»

Висновки. Отже, твір Мей Маск «Жінка, в якій є план» засвідчує велику кількість маркерів емоційності, що є основною ознакою комунікативного стилю Мей Маск. Це вказує на відвертий виклад матеріалу, що сприяє

виникненню довіри між читачем і автором. Цей твір потребує подальшого дослідження, зокрема аналізу інших наявних у творі стилістичних засобів, для повного опису мовної особистості Мей Маск.

ЛІТЕРАТУРА

- Агєєва Д. С. Статус і прагматика парцельованих конструкцій у художньому дискурсі : автореф. магістр. роб. : Миколаїв, 2021. 16 с.
- Бацевич Ф. Частки української мови як дискурсивні слова. Львів : ПАІС, 2014. 228 с.
- Бевзенко С. П. Сучасна українська мова: Синтаксис : навч. посібник. Київ : Вища школа, 2005. 270 с.
- Богин Г. И. Современная лингводидактика : учебник. Калинин : КГУ, 1980. 61 с.
- Вербицкая А. Сопоставление культур посредством лексики и прагматики : учебник. Москва : Языки русской культуры, 2001. 293 с.
- Винник О. Ю. Стратегія залучення читача до співпраці з автором у сучасному англомовному дискурсі програмування. *Острозька академія* : зб. наук. пр. / за ред. проф. А. М. Архангельської. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. Випуск 1 (69). С. 85–89.
- Вінтонів Т. М. Типологічні вияви експресивних синтаксичних конструкцій в українському політичному дискурсі. *Лінгвістика* : зб. наук. пр. / За ред. проф. К. Д. Глуховцевої. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2018. Випуск 2 (39). С. 66–75.
- Войцехівська Н. К. Конфліктний дискурс в українській художній літературі : структурний, семантичний, комунікативний і лінгвокогнітивний аспекти : дис. ... д-ра філол. наук. Київ, 2018. 512 с.
- Галайбіда О. В. Синтаксичні особливості мови оповідача у романі У. Коллінза «Місячний камінь». *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. № 70. С. 142–145.
- Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. Москва: Едиториал УРСС, 2004. 144 с.
- Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность : учебник. Москва: Наука, 1987. 263 с.
- Киселюк Н. П. Вербальні та невербальні засоби актуалізації емоційного стану радості в художньому дискурсі (на матеріалі англомовної прози ХХ–ХХІ століть) : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2009. 20 с.
- Маслова В. А. Лингвокультурология : монография. Москва : Академия, 2001. 208 с.

- Мірошниченко І. Г.** Стислий текст в українському масмедійному дискурсі : дис. ... д-ра філ. наук: 16.09.20. Дніпро, 2020. 275 с.
- Паров'як І. І.** Експресивний потенціал синтаксичних одиниць у німецькомовному постмодерністському прозовому тексті : автореф. дис. ... д-ра філ. наук. Чернівці, 2015. 24 с.
Риторичне запитання. URL : https://pidru4niki.com/16850303/ritorika/ritorichne_zapitannya.
- Степанов А. Д.** Проблемы коммуникации у Чехова. Москва : Языки славянской культуры, 2005. 400 с.
Стилістичні прийоми синтаксису : паралелізм. Хіазм, анафора, епіфора та їх стилістичні функції. URL : <https://kerchtt.ru/uk/stilisticheskie-priemy-sintaksisa-parallelizm-hiazm-anafora-epifora-i/>
- Федорова Д. О.** Вигук як гендерна особливість мовленнєвої поведінки у сучасному американському графічному дискурсі : магіст. роб. Суми, 2020. 90 с.
- Шаховский В. И.** Лингвистическая теория эмоций : монография. Москва : Гнозис, 2008. 416 с.
- Яницький Є. І.** Лексико-граматичні засоби відтворення емпізи в сучасному політичному дискурсі (на матеріалах промов Джеремі Ханта) : магіст. роб. Кривий Ріг, 2021. 89 с.
- Fraser B.** Pragmatic markers. *Pragmatics*. 1996. № 6 (2). P. 167–190.
- Musk M.** A woman makes a plan : advice for a lifetime of adventure, beauty, and success. New York : Viking Life, 2019. 167 p.
- Schiffrin D.** Discourse markers. Cambridge : Cambridge University Press, 1987. 364 p.

REFERENCES

- Ahieieva, D. S.** (2021). *Status i prahmatyka partselovanykh konstruktzii u khudozhnomu dyskursi* [Status and pragmatics of parceled constructions in artistic discourse]. (Extended abstract of Master's thesis). Mykolaiv [in Ukrainian].
- Batsevych, F.** (2014). *Chastky ukrainskoi movy yak dyskursyvni slova* [Parts of Ukrainian language as discursive words]. Lviv: PAIS [in Ukrainian].
- Bevzenko, S. P.** (2005). *Suchasna ukrainska mova: Syntaksys* [Modern Ukrainian language: Syntax]. Kyiv: Vyshcha shkola [in Ukrainian].
- Bohyn H.Y.** (1980). *Sovremennaiia lynchvodydaktyka* [Contemporary language didactics]. Kalynyn: KHU [in Ukrainian].
- Fedorova, D. O.** (2020). *Vyhuk yak henderna osoblyvist movlennievoi povedinky u suchasnomu amerykanskomu hrafichnomu dyskursi* [Exclamation as a gender feature of speech behavior in modern American graphic discourse]. (Master's thesis). Sumy [in Ukrainian].
- Fraser, B.** (1996). Pragmatic markers. *Pragmatics*, 6 (2), 167–19 [in English].
- Halaibida, O. V.** (2013). Syntaksychni osoblyvosti movy opovidacha u romani U. Kollinza «Misiachnyi kamin» [Syntactic features of the narrator's language in W. Collins's novel «The Moonstone»]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka – Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University*, 70, 142–145 [in Ukrainian].
- Halperyn, Y. R.** (2004). *Tekst kak ob'ekt lynchvystycheskoho yssledovanyia* [Text as an object of linguistic research]. Moscow: Edytoryal URSS [in Russian].
- Karaulov, Yu. N.** (1987). *Russkyi yazyk u yazykovaia lychnost* [Russian language and language personality]. Moscow: Nauka [in Russian].
- Kyseliuk, N. P.** (2009). *Verbalni ta neverbalni zasoby aktualizatsii emotsiinoho stanu radosti v khudozhnomu dyskursi (na materialy anhlomovnoi prozy 20-21 stolit)* [Verbal and non-verbal means of actualizing the emotional state of joy in artistic discourse (on the material of English-language prose of the 20th-21st centuries)]. (Extended abstract of Doctor's thesis). Kyiv [in Ukrainian].
- Musk, M.** (2019). *A Woman Makes a Plan: Advice for a Lifetime of Adventure, Beauty, and Success*. Viking [in English].
- Maslova, V. A.** (2001). *Lynchvokulturolohiia* [Linguistic culture]. Moscow: Akademyia [in Ukrainian].
- Miroshnychenko, I. H.** (2020). *Styslyi tekst v ukrainskomu masmediinomu dyskursi* [Concise text in Ukrainian mass media discourse]. (Doctoral thesis). Dnipro [in Ukrainian].
- Paroviak, I. I.** (2015). *Ekspresyivnyi potentsial syntaksychnykh odynyts u nimetskomovnomu postmodernistskomu prozovomu teksti* [Expressive potential of syntactic units in German-language postmodern prose text]. (Extended abstract of Doctor's thesis). Chernivtsi [in Ukrainian].
- Rytorychne zapytannia* [Rhetorical question]. Retrieved from https://pidru4niki.com/16850303/ritorika/ritorichne_zapitannya [in Ukrainian].
- Schiffrin, D.** (1987) *Discourse markers*. Cambridge : Cambridge University Press [in English].

- Shakhovskiy, V. Y.** (2008). *Lynhvystycheskaia teoryia emotsyi [Linguistic theory of emotions]*. Moscow: Hnozys [in Russian].
- Stepanov, A. D.** (2005). *Problemy kommunykatsyy u Chekhova [Problems of communication in Chekhov]*. Moscow : Yazyky slavianskoi kultury [in Russian].
- Stylistychni pryiony syntaksysu: paralelizm. Khiazm, anafora, epifora ta yikh stylistychni funktsii [Stylistic methods of syntax: parallelism. Chiasm, anaphora, epiphora and their stylistic functions]*. Retrieved from <https://kerchtt.ru/uk/stilisticheskie-priemy-sintaksisa-parallelizm-hiazm-anafora-epifora-i/> [in Ukrainian].
- Verbytskaia, A.** *Sostavlenye kultur posredstvom leksyky y prahmatyky [The composition of cultures by means of vocabulary and pragmatics]*. Moscow : Yazyky russkoi kultury [in Russian].
- Vintoniv, T. M.** (2018). Typolohiini vyjavy ekspresyvnykh syntaksychnykh konstruksii v ukrainskomu politychnomu dyskursi [Typological manifestations of expressive syntactic constructions in the Ukrainian political discourse]. In K. D. Hlukhovtseva et al. (Eds.), *Linhvistyka: zbirnyk naukovykh prats* (Issue 39), (pp. 66–75). Starobilsk: DZ “LNU imeni Tarasa Shevchenka” [in Ukrainian].
- Voitsekhivska, N. K.** (2018). *Konfliktnyi dyskurs v ukrainskii khudozhnii literaturi: strukturnyi, semantychnyi, komunikatyvnyi i linhvokohnityvnyi aspekty [Conflict discourse in Ukrainian fiction: structural, semantic, communicative and linguistic-cognitive aspects]*. (Doctor`s thesis). Kyiv [in Ukrainian].
- Vynnyk, O. Iu.** (2018). Stratehiia zaluchennia chytacha do spivratsi z avtorom u suchasnomu anhlovnomu dyskursi prohramuvannia [The strategy of engaging the reader to collaborate with the author in the modern English-language discourse of programming]. In A. M. Arrkhanhelska et al. (Eds.), *Ostrozka akademiia: zbirnyk naukovykh prats – Ostroh Academy* (Issue 69), (pp. 85–89). Ostroh: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu “Ostrozka akademiia” [in Ukrainian].
- Yanytskyi, Ye.I.** (2021). *Leksyko-hramatychni zasoby vidtvorennia emfazy v suchasnomu politychnomu dyskursi (na materialakh promov Dzheremi Khanta) [Lexico-grammatical means of reproduction of emphasis in modern political discourse (based on the materials of Jeremy Hunt`s speeches)]*. (Master`s thesis). Kryvyi Rih [in Ukrainian].